

četvrtak, 11. veljače 2021.

P9_TA(2021)0057

Politička situacija u Ugandi

Rezolucija Europskog parlamenta od 11. veljače 2021. o političkoj situaciji u Ugandi (2021/2545(RSP))

(2021/C 465/16)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Ugandi,
- uzimajući u obzir izjavu koju je potpredsjednik Komisije / Visoki predstavnik Europske unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku dao 20. siječnja 2021. u ime Europske unije o izborima u Ugandi,
- uzimajući u obzir izjavu potpredsjednika Komisije / Visokog predstavnika od 12. siječnja 2021. o predstojećim općim izborima u Ugandi,
- uzimajući u obzir primjedbe veleposlanika EU-a Attilija Pacificija od 12. siječnja 2021. o zamrzavanju bankovnih računa nevladinih organizacija,
- uzimajući u obzir zajedničku lokalnu izjavu delegacija Europske unije u Ugandi i diplomatskih misija u Ugandi Austrije, Belgije, Danske, Francuske, Njemačke, Irske, Italije, Nizozemske, Švedske, Islanda i Norveške od 26. studenoga 2020. o nedavnom nasilju povezanom s izborima u Ugandi;
- uzimajući u obzir kratko izvješće za tisak glasnogovornika visoke povjerenice UN-a za ljudska prava od 8. siječnja 2021. o Ugandi,
- uzimajući u obzir izjavu UN-ovih stručnjaka za ljudska prava od 29. prosinca 2020. pod nazivom: „Uganda: UN-ovi stručnjaci ozbiljno su zabrinuti zbog snažnog pritiska na izbore”,
- uzimajući u obzir Opću deklaraciju o ljudskim pravima od 10. prosinca 1948., čija je potpisnica i Uganda,
- uzimajući u obzir Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima od 16. prosinca 1966., koji je Ruanda ratificirala 21. lipnja 1995.,
- uzimajući u obzir Afričku povelju o ljudskim pravima i pravima naroda od 27. lipnja 1981.,
- uzimajući u obzir Afričku povelju o demokraciji, izborima i upravljanju od 30. siječnja 2007.,
- uzimajući u obzir Konvenciju UN-a protiv mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja od 10. prosinca 1984.,
- uzimajući u obzir Ustav Republike Ugande iz 1995., izmijenjen 2005.,
- uzimajući u obzir Sporazum o partnerstvu između članica Skupine afričkih, karipskih i pacifičkih država s jedne strane i Europske zajednice i njezinih država članica s druge strane (Sporazum iz Cotonoua) od 23. lipnja 2000. (1) a posebno njegov članak 8. stavak 4. o nediskriminaciji,
- uzimajući u obzir zajedničku strategiju Afrike i EU-a,
- uzimajući u obzir završno izvješće misije EU-a za promatranje izbora u Ugandi od 18. veljače 2016.,
- uzimajući u obzir zajedničku lokalnu izjavu Skupine partnera za demokraciju i upravljanje od 23. prosinca 2020. o uhićenju aktivista za ljudska prava u Ugandi,

(1) SL L 317, 15.12.2000., str. 3.

četvrtak, 11. veljače 2021.

- uzimajući u obzir Program UN-a za održivi razvoj do 2030. i njegove ciljeve održivog razvoja,
 - uzimajući u obzir Nacionalni okvirni program za Ugandu i 11. europski razvojni fond,
 - uzimajući u obzir članak 144. stavak 5. i članak 132. stavak 4. Poslovnika,
- A. budući da su 14. siječnja 2021. ugandski glasači otišli na birališta kako bi izabrali predsjednika i parlamentarne zastupnike u kontekstu znatnih izvješća o nepravilnostima te budući da je 16. siječnja 2021. izbornom povjerenstvom predsjednika Yowerija Musevenija, koji je na dužnosti 35 godina, proglašeno pobjednikom izbora te je tako osvojio šesti predsjednički mandat s 59 % glasova, protiv glavnog oporbenog vođe Roberta Kyagulanyija Ssentamua, poznatog kao Bobi Wine, koji je osvojio 35 % glasova; budući da je rezultate izbora bilo teško provjeriti jer izbornom povjerenstvom nije slijedilo propisani postupak brojanja glasova;
- B. budući da su nasilni događaji obilježili razdoblje koje je prethodilo predsjedničkim izborima u Ugandi 2020., pri čemu su oporbeni kandidati, organizacije civilnog društva, borci za ljudska prava, izborni stručnjaci i novinari bili izloženi sustavnom ugnjetavanju i zastrašivanju u ostvarivanju svojih legitimnih prava; budući da je prekomjerna uporaba sile od strane tijela kaznenog progona i sigurnosnih agencija ozbiljno naštetila izbornom procesu;
- C. budući da su od jeseni 2020. vlasti pojačale represiju nad političkom oporbom uoči izbora i da su sigurnosne snage uhitile ključne oporbene kandidate Bobija Winea, Patricka Oboija Amuriata i general-pukovnika Henryja Tumukunde, ometale njihove skupove i ograničavale medijsku pokrivenost birališta;
- D. budući da je predsjednički kandidat oporbene stranke Forum za demokratske promjene (Forum for Democratic Change) Patrick Oboi Amuriat, uhićen više puta prije izbora, a sudionici skupa održanog 9. studenog 2020. u sklopu njegove kampanje otkriveni su suzavcem, te je policija 6. siječnja 2021. otvorila vatru na konvoj u njegovoj pratnji;
- E. budući da je sve veća militarizacija izborne kampanje postala posebno očita 18. i 19. studenoga 2020. kada su sigurnosne snage ozbiljno pritisnule prosvjednike koji su zahtijevali puštanje na slobodu tada pritvorenog predsjedničkog kandidata Bobija Winea, što je rezultiralo smrću najmanje 54 prosvjednika u najmanje sedam okruga diljem zemlje, te stotinama uhićenih i nestalih osoba;
- F. budući da je nakon izbora oporbeni kandidat Bobi Wine stavljen u de facto kućni pritvor jer su sigurnosne snage okružile njegovu kuću i tamo ostale 11 dana;
- G. budući da je 1. veljače 2021. Bobi Wine podnio predstavku Visokom sudu Ugande kako bi osporio rezultate izbora, navodeći raširenu prijevartu, uključujući sudjelovanje vojske u punjenju glasačkih kutija, glasovanje u ime drugih i odvratanje birača s birališta; budući da se predsjednik Museveni suočio sa žalbama na Visokom sudu nakon posljednja četiri izbora;
- H. budući da je 7. siječnja 2021. Bobi Wine podnio predstavku Međunarodnom kaznenom sudu optuživši predsjednika Musevenija i devet drugih viših dužnosnika za višestruka kršenja ljudskih prava;
- I. budući da međunarodne misije promatrača i izbornih stručnjaka uglavnom nisu bile prisutne na biralištima nakon što ugandske vlasti nisu akreditirale misije te budući da vlasti također nisu provele preporuke iz prošlih misija; budući da je EU ponudio poslati mali tim izbornih promatrača, no ponuda je odbijena; budući da je SAD otkazao svoje promatranje općih izbora Ugande jer je većina njegovih zahtjeva za akreditaciju odbijena; budući da je u završnom izvješću misije EU-a za promatranje izbora iz 2016. izneseno oko 30 preporuka, uključujući isticanje potrebe za neovisnijim izbornim tijelom i eliminacijom pretjerane upotrebe sile od strane sigurnosnih službi, od kojih ugandske vlasti nisu provele nijednu;
- J. budući da je vlada prije izbora ograničila pristup internetu i počela uvoditi porez na društvene mreže za korisnike koji kupuju podatkovne pakete te da postoje izvješća o blokiranju pristupa internetskim porukama i platformama društvenih medija prije izbora; budući da je pristup mrežnim mjestima društvenih medija i dalje ograničen;

četvrtak, 11. veljače 2021.

- K. budući da se pandemija bolesti COVID-19 također koristila kao izgovor za represiju i nerazmjerno ograničavanje oporbenih okupljanja i aktivnosti; budući da je Uganda prijavila oko 40 000 slučajeva bolesti COVID-19; budući da je visoka povjerenica UN-a za ljudska prava izrazila zabrinutost zbog toga što su mjere za suzbijanje bolesti COVID-19 iskorištene za ograničavanje političkih sloboda i političkog sudjelovanja tijekom izbornog postupka; budući da je Uganda 26. prosinca 2020. obustavila kampanju u područjima u kojima je oporba uživala znatnu popularnost, među kojima su Mbarara, Kabarole, Luwero, Kasese, Masaka, Wakiso, Jinja, Kalungu, Kazo, Kampala i Tororo, pozivajući se na mjere opreza u pogledu bolesti COVID-19;
- L. budući da su restriktivne mjere povezane s bolešću COVID-19 u nekoliko navrata bile usmjerene i na određene skupine, što je dovelo do prekomjernog nasilja i proizvoljnih uhićenja bez pristupa odvjetniku, kao što je vidljivo iz policijske racije 29. ožujka 2020. na Zakladu Djeca Sunca (Children of the Sun Foundation), koja djeluje kao sklonište za mlade lezbijke te homoseksualce, biseksualne i transrodne osobe koji su beskućnici;
- M. budući da je u studenome 2020. Nacionalni ured za nevladine organizacije proizvoljno zaustavio aktivnosti novoosnovane ugandske nacionalne izborne organizacije (National Election Watch Uganda), organizacije civilnog društva pod vodstvom građana koja je osnovana u svrhu promatranja izbora; budući da je ugandsko financijsko-obavještajno tijelo zamrznuo bankovne račune nekoliko organizacija civilnog društva, uključujući Nacionalni forum nevladinih organizacija Ugande i Mrežu žena Ugande (UWONET), iznoseći neosnovane optužbe za financiranje terorizma;
- N. budući da vlasti Ugande posljednjih godina sve više progone organizacije civilnog društva, posebno one koje se bave ljudskim pravima i izborima; budući da je 23. prosinca 2020. zajedno s trojicom drugih odvjetnika Herbertom Dakasijem, Anthonyjem Odurom i Esomuom Obureom i članom stranke Platforma nacionalnog jedinstva (National Unity Platform, NUP) Hamidom Tenywom, uhićen Nicholas Opiyo, vodeći odvjetnik za ljudska prava i stipendist Nagrade Saharov pod optužbom za pranje novca, čime se krše ustavna jamstva Ugande; budući da je Nicholas Opiyo 30. prosinca 2020. pušten uz jamčevinu, ali još čeka suđenje; budući da Opiyo žestoko poriče optužbe te navodi da su se sredstva zakonito upotrebljavala za potporu radu dobrotvorne organizacije Chapter Four Uganda u području ljudskih prava;
- O. budući da su tijekom kampanje sigurnosni službenici oteli stotine pristaša stranke NUP te se ne zna točno koliko ih je još prisilno zadržano ili nestalo;
- P. budući da je 2. siječnja 2020. predsjednik Museveni u pismu Ministarstvu financija naložio obustavu Instrumenta za demokratsko upravljanje; budući da se tim instrumentom financira većina nevladinih organizacija u Ugandi, a podupiru ga brojne države članice, uključujući Austriju, Norvešku, Nizozemsku, Švedsku, Dansku i Irsku; budući da je njegova svrha jačanje demokratizacije, zaštita ljudskih prava, poboljšanje pristupa pravosuđu i povećanje odgovornosti; budući da je provedba važnih programa s financijskim sredstvima EU-a ozbiljno otežana;
- Q. budući da je u prosincu 2020. Mreža za novinare za ljudska prava u Ugandi izvijestila o više od 100 slučajeva kršenja ljudskih prava novinara, uključujući policijsko nasilje, osobito kada oni medijski pokrivaju kampanje političkih kandidata na terenu; budući da je 30. prosinca 2020. policija izjavila da će samo „ovlašteni novinari” moći pokrivati glasovanje; budući da su krajem studenoga 2020. vlasti protjerale tri kanadska novinara; budući da Uganda sada zauzima 125. mjesto od 180 zemalja prema Svjetskom indeksu slobode medija za 2020. koji sastavlja organizacija Reporteri bez granica;
- R. budući da je vlada 12. prosinca 2020. pod optužbama za financiranje terorizma zamrznuła imovinu četiriju nevladinih organizacija koje su bile aktivne u izbornim kampanjama i poticale sudjelovanje žena i mladih, a to su UWONET, Nacionalni forum nevladinih organizacija, Međunarodni ženski centar za mir i Savez za financijsko praćenje izbora;
- S. budući da je Ured visoke povjerenice UN-a za ljudska prava 11. siječnja 2021. osudio „pogoršanje stanja ljudskih prava u Ugandi” i izvijestio o brojnim kršenjima ljudskih prava, uključujući prava na slobodu izražavanja, mirnog okupljanja i sudjelovanja, kao i o proizvoljnom oduzimanju života, proizvoljnim uhićenjima i pritvaranjima te mučenjima;

četvrtak, 11. veljače 2021.

- T. budući da je u izbornoj kampanji i izjavama predsjednika Musevenija prisutna sve izraženija protuzapadna retorika;
- U. budući da je stanovništvo Ugande među najmlađim i najbrže rastućim na svijetu i da su mnogi ostvarili svoje pravo glasa na miran način; budući da ugandsko nacionalno izorno povjerenstvo nije registriralo milijun mladih glasača s pravom glasa, navevši da su mu nedostajali materijalni resursi za njihovu registraciju;
- V. budući da EU u okviru 11. Europskog razvojnog fonda Ugandi pruža 578 milijuna EUR za potporu promicanju dobrog upravljanja, poboljšanje infrastrukture, jamčenje sigurnosti opskrbe hranom i potporu poljoprivredi; budući da Uganda također prima 112,2 milijuna EUR iz Kriznog uzajamnog fonda EU-a za Afriku;
- W. budući da se sigurnosna i razvojna suradnja između Ugande i EU-a, SAD-a i drugih zemalja odvija u kontekstu mirovne misije Afričke unije u Somaliji (AMISOM);
- X. budući da se prema indeksu ljudskog razvoja UN-a Uganda nalazi na 159. mjestu među 189 zemalja i da je prema podacima organizacije Transparency International Uganda na 137. mjestu među 180 zemalja prema indeksu percepcije korupcije;
- Y. budući da Uganda ima jedan od najstrožih zakona protiv homoseksualnosti u svijetu i da su diskriminacija i nasilje nad pripadnicima zajednice LGBTQ+ i dalje prisutni;
- Z. budući da je bivši vođa paravojne skupine i dijete vojnik Dominic Ongwen iz Ugande proglašen krivim za ratne zločine i zločine protiv čovječnosti na Međunarodnom kaznenom sudu u ključnoj presudi donesenoj 4. veljače 2021. i da je osuđen na temelju 61 pojedinačne optužbe za ubojstvo, silovanje, seksualno ropstvo, otmicu i mučenje koje je počinio kao zapovjednik Gospodnje vojske otpora, nasilnog kulta koji je od sredine 1980-ih do prije nekoliko godina provodio krvavo nasilje u Ugandi i susjednim zemljama;
1. žali zbog činjenice da je izborni proces bio nedemokratičan i netransparentan; osuđuje prekomjernu uporabu sile na predsjedničkim izborima od strane policije i oružanih snaga i njihovo sve veće uplitanje u politički proces; žali zbog činjenice da je neovisnim lokalnim i međunarodnim promatračima bilo zabranjeno nadziranje izbora, zbog čega se izbori nisu mogli ocijeniti u odnosu na međunarodno priznate standarde; naglašava temeljnu važnost slobodnih i poštenih izbora kao preduvjeta za održiv i dugoročan razvoj; u tom duhu čestita ugandskom narodu, posebno mladima, na njihovoj hrabrosti i entuzijazmu za demokraciju koje su pokazali tijekom ove izborne kampanje;
 2. osuđuje nasilje, kontinuirano uznemiravanje i sustavnu represiju nad političkim vođama oporbe u Ugandi, kao i gušenje civilnog društva, boraca za ljudska prava i medija, ometanje platformi društvenih medija i probleme s isključenjem interneta;
 3. stoga poziva vladu da zaustavi kontinuiranu prekomjernu uporabu sile sa smrtnim ishodom od strane sigurnosnih snaga, proizvoljna uhićenja i pritvaranja te napade na oporbene političare i pristaše, prosvjednike, borce za ljudska prava i novinare;
 4. poziva vladu Ugande da zajamči pravdu za sve žrtve i odgovornost provođenjem nepristranih, temeljitih i neovisnih istraga o pucjavama i nasilju koje su počinile sigurnosne snage te isto tako poziva ugandsko pravosuđe da objektivno i neovisno primjenjuje postojeći zakonodavni okvir te da u potpunosti uzme u obzir dostupne činjenice i dokaze; poziva vlasti Ugande da odmah pokrenu neovisnu istragu tragičnih događaja koji su se dogodili 18. i 19. studenog 2020., kada su najmanje 54 osobe nepotrebno izgubile život u rukama policije nakon uhićenja Bobija Winea, dok je stotine osoba ozljeđeno, što je i sam predsjednik Museveni priznao, te ih poziva da odgovorne osobe privedu pravdi;
 5. naglašava da su žalbe na rezultate izbora i preispitivanje rezultata izbora temeljna značajka vjerodostojnog izbornog procesa; očekuje da će se sva preispitivanja i žalbe na izbore rješavati na neovisan i transparentan način s pomoću dostupnih ustavnih i pravnih lijekova;
 6. poziva vladu da sve osobe koje su uhićene i pritvorene isključivo zbog sudjelovanja u mirnom političkom okupljanju ili zbog ostvarivanja prava na slobodu izražavanja i udruživanja, uključujući stipendista Nagrade Saharov Europskog parlamenta za 2016. Nicholasa Opiyoa, odmah i bezuvjetno pusti na slobodu ili da odbaci sve optužbe protiv njih; podsjeća

četvrtak, 11. veljače 2021.

vladu Ugande da poštuje slobodu izražavanja i pravo na mirno i sigurno okupljanje, uključujući slobodno kretanje svih političkih aktera i njihovih pristaša, te osuđuje aktualnu represiju nad civilnim društvom; poziva vladu da osigura poštovanje prava g. Opiyoo na pravičan sudski postupak i pošteno suđenje u skladu s najvišim standardima;

7. podsjeća ugandske vlasti na njihovu obvezu da zajamče, zaštite i promiču temeljna prava, uključujući građanska i politička prava građana te zemlje, pošteno zastupanje bez obzira na etničko podrijetlo, slobodu govora i slobodu okupljanja te da potvrde ključnu ulogu političke oporbe, aktera civilnog društva, novinara i medija u zemlji; poziva vlasti da ukinu sva ograničenja kojima se može ograničiti pravo naroda na slobodu mirnog okupljanja, slobodu izražavanja i slobodu udruživanja;

8. podsjeća vladu Ugande na važnost slobode izražavanja i ulogu slobodnih pluralističkih medija u demokratskom društvu; sa zabrinutošću napominje da su novinari koji su pratili izbore redovito bili izloženi zastrašivanju i nasilju; očekuje od ugandskih vlasti da stvore okruženje u kojem novinari mogu neometano obavljati svoj posao;

9. poziva vlasti Ugande da svima osiguraju siguran i neograničen pristup internetu, uključujući pristup društvenim medijima i internetskim platformama za razmjenu poruka, jer uskraćivanje tog pristupa predstavlja ozbiljnu prepreku slobodi informiranja, uključujući slobodu medija;

10. poziva ugandske vlasti da ukinu proizvoljno obustavljanje aktivnosti civilnog društva, uhićenja aktivista civilnog društva i zamrzavanje njihove financijske imovine; u tom pogledu najoštrije osuđuje pokušaje ograničenja financiranja civilnog društva, osobito naredbom predsjednika Musevenija da se obustavi Instrument za demokratsko upravljanje, zajednički fond u vrijednosti od više milijuna eura kojim koordiniraju EU i nacionalni razvojni partneri i koji služi za potporu skupinama koje rade na promicanju ljudskih prava, jačanju demokracije i poboljšanju odgovornosti u Ugandi;

11. očekuje od vlade Ugande da odmah prestane koristiti pandemiju bolesti COVID-19 kao izgovor za uvođenje zakona i politika kojima se krši međunarodno pravo i kojima se ukidaju jamstva za ljudska prava, uključujući neopravdano ograničavanje prava na slobodu mirnog okupljanja i slobodu izražavanja, čija su glavna meta pripadnici zajednice LGBTQ+; odlučno poziva vlasti Ugande da poštuju prava i dostojanstvo ljudi u toj zemlji te da strogo ograniče izvršavanje izvanrednih ovlasti na zaštitu javnog zdravlja;

12. oštro kritizira stroge ugandske zakone protiv homoseksualnosti i poziva na njihovu hitnu reviziju, zajedno sa strategijom za borbu protiv diskriminacije i nasilja nad pripadnicima zajednice LGBTQ+;

13. ustrajno se zalaže za to da delegacija EU-a u Ugandi nastavi pomno pratiti položaj pripadnika zajednice LGBTQ+ i da aktivno podupire organizacije civilnog društva, borce za ljudska prava te pripadnike zajednice LGBTQ+ na terenu;

14. ustrajno se zalaže za to da EU bude predan i spreman surađivati s vlastima Ugande i pomagati u prijeko potrebnim demokratskim reformama i reformama upravljanja; međutim, naglašava da uspjeh te suradnje uvelike ovisi o spremnosti Ugande da uistinu provede te reforme; u tom pogledu podsjeća da bi sustavna primjena državne represije i nasilja mogla iz temelja utjecati na buduće odnose EU-a s Ugandom; poziva EU da iskoristi politički utjecaj koji omogućuju programi razvojne pomoći, točnije programi proračunske potpore, kako bi se poboljšala obrana i promicanje ljudskih prava u Ugandi;

15. ustrajno se zalaže za to da EU i drugi međunarodni akteri zadrže i ojačaju svoj integrirani i koordinirani pristup kad je riječ o Ugandi, koji uključuje promicanje dobrog upravljanja, demokracije, ljudskih prava te jačanje pravosudnog sustava i vladavine prava te potiče EU i njegove države članice da javno i diplomatskim kanalima izraze tu zabrinutost; ponavlja da se sankcije protiv pojedinaca i organizacija odgovornih za kršenja ljudskih prava u Ugandi moraju donijeti na razini EU-a u okviru novog mehanizma sankcija EU-a za ljudska prava, tzv. EU-ovog Zakona Magnicki;

četvrtak, 11. veljače 2021.

16. preporučuje da se poveća nadzor nad upravljanjem i transparentnošću fiskalnog sustava u Ugandi; odlučno poziva Komisiju i Europsku službu za vanjsko djelovanje da nastave s provedbom sustavnih revizija programa proračunske potpore EU-a u slučajevima kada postoji rizik da će se sredstva preusmjeriti kako bi ih ugandske vlasti koristile u aktivnostima koje mogu predstavljati kršenje ljudskih prava i biti usmjerene na aktiviste;
 17. pozdravlja presudu u predmetu protiv bivšeg zapovjednika Gospodnje vojske otpora Dominica Ongwena kojeg je Međunarodni kazneni sud proglasio krivim za ratne zločine i zločine protiv čovječnosti te smatra da to predstavlja važan korak prema pravdi i odgovornosti za zlodjela koja je počinila Gospodnja vojska otpora;
 18. ostaje zabrinut zbog opće sigurnosne situacije u regiji i u tom pogledu naglašava važnost rada AMISOM-a; naglašava da će se njegovi dugoročni ciljevi postići samo ako sve uključene strane budu služile kao primjer kad je riječ o poštovanju vladavine prava, temeljnih prava i demokratskih načela;
 19. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, potpredsjedniku Komisije / visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, predsjedniku Ugande, predsjedniku parlamenta Ugande te Afričkoj uniji i njezinim institucijama.
-